

Kaupunginhallituksen konserni- ja tilajaosto 02.02.2026 § 10

§ 10

Omistajalinjauksia koskeva lähetekeskustelu

Valmistelijat / lisätiedot:
Rinne Tuulia
Silvan Katja
Nieppola Tommi
Niittymaa Mari
Kattelus Johanna
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mykkänen Kai

Kaupunginhallituksen konserni- ja tilajaosto päättää käynnistää omistajalinjausten jatkovalmistelun asiasta käydyn lähetekeskustelun pohjalta.

Käsittely

Päätös

Konserni- ja tilajaosto:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla Espoon kaupunki omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan (kuntalaki § 46). Espoon kaupungin omistajaohjaus perustuu valtuuston päättämiin Espoo-tarinaa (20.10.2025 § 133), omistajapolitiikkaan (30.01.2023 § 9) ja konserniohjeeseen (30.01.2023 § 10).

Espoon kaupungin omistajaohjauksella myötävaikutetaan yhteensä yli 130 yhteisön toimintaan. Omistajaohjauksella Espoon kaupunki asettaa yhteisöilleen tavoitteita, käyttää yhtiö- ja muissa vuosikokouksissa sille kuuluvaa päätösvaltaa sekä antaa ennakkokantoja yhteisöjen hallitusten päätettäväksi tuleviin asioihin. Espoon kaupungin eli omistajan tahtotila välittyy omistajaohjauksena yhteisöille pääosin näiden yksittäisten päätösten sekä Espoo-tarinan ja yhtiöjärjestysten myötä.

Omistajan tahtotilan ja sen viestimisen vahvistamiseksi esitetään, että Espoon kaupungin omistajaohjauksessa otetaan käyttöön yhteisökohtaiset omistajalinjaukset.

Yhteisökohtaiset omistajalinjaukset

Omistajalinjaukset luodaan pääosin jokaisesta yhteisöstä erikseen. Omistajalinjauksilla Espoon kaupunki kuvaa omistajuutensa perusteet yhteisössä sekä ilmaisee yhteisöä koskevan tahtotilansa.

Päätettävä omistajalinjausten asiakirja koostuu yhteisön perustiedoista ja varsinaisista omistajalinjauksista. Päätöksenteko koskee vain omistajalinjauksia, joissa otettaisiin kantaa:

1. *Omistamisen perusteisiin ja tarkoitukseen.* Yhteisön omistaminen voi perustua esimerkiksi kaupungin toiminnan perusteltuun järjestämiseen yhtiömuodossa, lakisääteiseen kuntien yhteistoimintaan tai muuhun intressiin, joka avataan tässä kohdassa.
2. *Siihen, miten yhteisö kasvattaa omistaja-arvoa.* Omistaja-arvoa voidaan kasvattaa erinäisiä tavoitteita saavuttamalla. Yhteisöltä voidaan odottaa myös tiettyä tuottotavoitetta tai tuloutustasoa.
3. *Yhteisön taloudelliseen asemaan ja rahoitukselliseen suhteeseen Espoon kaupunkiin nähden.* Yhteisöltä voidaan odottaa tiettyjä tuloksia kannattavuuden, vakavaraisuuden tai maksuvalmiuden osalta. Rahoituksellisella suhteella tarkoitetaan yhteisön riippuvuutta Espoon kaupungin avustuksista ja muusta rahoituksesta.
4. *Tavoitteelliseen omistususuuteen, suhteeseen muihin omistajiin sekä omistamisen aikajänteeseen.* Espoon kaupunki voi tavoitella omistususuuden säilyttämistä, kasvattamista tai pienentämistä. Espoon kaupunki voi tavoitella omistuspohjan kaventamista tai supistamista. Tässä kuvataan, mihin omistamisen aikajänne perustuu ja missä tilanteessa omistuksesta voidaan luopua.
5. *Kehittämislinjauksiin.* Kehittämislinjauksiin kuvataan muu omistajan tahtotila. Kehittämislinjaukset voivat koskea esimerkiksi yhtiöjärjestyksen tai sidosyksikköaseman tarkastelun tarvetta.

Omistajalinjaukset laaditaan kaikista Espoon kaupungin omistamista tytäryhtiöistä ja osakkuusyhtiöistä. Kuitenkin pysäköintiyhtiöitä sekä toimitilayhtiöitä käsiteltäisiin yhtenä joukkona ja näistä laadittaisiin omat yleisen tason omistajalinjaukset. Omistajalinjaukset laaditaan soveltuvien sisällöin myös niistä kuntayhtymistä, joissa Espoon kaupunki on jäsenenä sekä tytäryhteisösäätiöistä.

Omistajalinjausten käyttöönottoa perustelee erityisesti tarve systemaattiseen konsernirakennetarkasteluun sekä omistajan tahtotilan selkeään viestimiseen. Omistajapolitiikan mukaan "Espoo arvioi aktiivisesti omistamisen perusteita ja organisointitapoja" ja viime syksynä hyväksytyn Espoo-tarinan mukaan "jatkamme kaupungin ydintoimintojen kannalta tarpeettoman omaisuuden myymistä", minkä lisäksi "kehitämme palveluiden järjestämisen tapaa ja organisaatorakennetta vastaamaan valittuihin haasteisiin tehokkaasti." Lisäksi omistajapolitiikan mukaan "Espoo viestii konserniyhteisöille selkeästi odotuksistaan omistajana ja siitä, mitä se edellyttää yhteisöltä".

Omistajalinjaukset ohjaisivat omistajaohjauksen kohteena olevia yhteisöjä sekä Espoon konsernijohtoa ja omistajaohjauksen valmistelijoita. Omistajalinjausten myötä yhteisö sekä yhteisön hallitukseen Espoon valitsevat henkilöt ovat tietoisia Espoon tavoitteista ja tarkoituksiperistä kyseisessä yhteisössä. Omistajalinjaukset ohjaisivat myös Espoon kaupungin omistajaohjausta yhteisöjä koskevien päätösten ja vuosittaisten tulostavoitteiden valmistelussa sekä konsernivalvonnan toteuttamisessa.

Yhteisökohtaisten omistajalinjausten laatiminen aloitetaan keväällä 2026 konserni- ja tilajaoston lähetekeskustelun pohjalta. Yhteisökohtaisia omistajalinjauksia tuodaan konserni- ja tilajaoston käsiteltäväksi ja edelleen kaupunginhallituksen päätettäväksi loppuvuoden 2026 kokouksiin. Jotta omistajalinjaukset vastaisivat kulloinkin voimassa olevaa Espoo-tarinaa, käsiteltäisiin niiden päivittämistarve vähintään kerran valtuustokaudessa.

Omistajalinjausten tapaisia asiakirjoja käytetään omistajaohjauksen työkaluna muissakin kaupungeissa. Helsingissä ja Tampereella päätetään yhteisökohtaisista omistajastrategioista. Helsingissä omistajastrategioilla kuvataan pidemmän aikavälin tavoitteita ja odotuksia tytäryhteisöjä kohtaan, Tampereella niissä linjataan myös omistaja-arvoa kasvattavia ja omistukseen liittyviä toimenpiteitä. Vantaalla kaikille kaupungin tytäryhteisöille ja osakkuusyhteisöille vahvistetaan yhteisökohtaiset omistajapolitiittiset linjaukset. Oulussa ja Turussa konserniyhteisöjen omistamisen perusteet sekä yhteisökohtaiset tavoitteet ja linjaukset on koottu yhteen asiakirjaan - Oulussa omistajapolitiittisten linjauksiin ja Turussa omistajapolitiikkaan.

Konserni- ja tilajaoston lähetekeskustelua varten kokousasian liitteenä on luonnos omistajalinjausten rakenteesta. Konserni- ja tilajaostolle toimitetaan myös oheismateriaalina yhteisöesimerkki omistajalinjauksista.

Toimivalta: hallintosäännön I osan 2. luvun 4 §:n 1. kohdan mukaan konserni- ja tilajaosto tekee kaupunginhallitukselle esityksen konserni- ja yhteisöohjausta koskevista asioista. Näin ollen omistajalinjauksia koskeva valmistelu kuuluu konserni- ja tilajaoston toimivaltaan.

Varsinaisista omistajalinjauksista päättäminen kuuluu kaupunginhallitukselle edellisen hallintosäännön kohdan perusteella. Lisäksi hallintosäännön I osan 2. luvun 4 §:n 2. kohdan mukaan jaosto tekee kaupunginhallitukselle esityksen yhtiöiden, muiden yhteisöjen ja säätiöiden perustamista sekä osakkeiden ja osuuksien ostamista ja myymistä koskevista asioista. Näin ollen on perusteltua, että kaupunginhallitus päättää konserni- ja tilajaoston esityksestä omistajalinjauksista.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 LIITE Luonnos omistajalinjausten rakenteesta

Oheismateriaali

- OHEISMATERIAALI Yhteisöesimerkki omistajalinjauksista Kvanttinova Oy

Tiedoksi